

Fülöp Móric És A Rokonság

Ez a kép Goldstein Ábrahám nagybátyám sírkövének fölszentelésekor készült, Bánffyhunyadon. A zsidóknál nem állítanak sírkövet a temetéskor, hanem a halál első évfordulóján. A sírkő mellett apám áll, Fülöp Móric, ő rajzolta meg és faragta ki a héber betűket.

Apám, Fülöp Móric, sokgyermekes családból származik: két fivére és négy húga volt. Mind [Bánffy]Hunyadon születtek, apám 1873-ban. A szüleinek kielégítő anyagi helyzete volt, így megengedhették maguknak, hogy a gyermekeiket, különösen a fiúkat, taníttassák, nemcsak vallásos irányban, hanem általános műveltséget is adva. Apám, mint a fiverei is, egy rabbiképző intézetben tanult szentírástudományt, Csehszlovákiában, abban a városban, amit akkoriban Pozsonynak neveztek, ma Bratislava. Ez az intézmény egyetemi fokú volt, mint egy főiskola [lásd: jesivák Magyarországon; pozsonyi jesiva]. Tehát mondhatjuk, hogy apám egy felsőbb tanulmányokat végzett értelmiségi volt. A szentírási, vallási tanulmányok mellett itt világi tudományokat is oktattak. Addig élt [Bánffy]Hunyadon, amíg megnősült édesanyámmal. Akkor Egeresre költöztek [Valószínűleg nem költöztek a házasságkötést követően rögtön Egeresre, az első három gyerek Kolozsváron, Nagybányán, ill. Mészkönn született. -- A szerk.]

Apám kereskedő lévén -- Sebestyén Dávidnak, Mandel nagyapám testvérének dolgozott --, sokat utazott az országban, de végül Egeresen telepedett le. Egeres egy kis ipari központ volt, két gyára volt, egy gipszgyár, krétagyár (a gipszből krétát készítettek), aztán volt egy villanyerőműve, onnan látták el Kolozsvárt is árammal, meg volt az egeresi szénbánya. Nagy község, azt beszélik, hogy város lesz, a falusiak ott műveltek, civilizáltak, nem írástudatlanok.

Apa olyan szülő volt, aki szinte ötvenéves korában tanulta meg a mészárosságot. Egy értelmiségi! A zsidók csak az állat első részét eszik meg. A hátsó részét nem szabad. Miért? Később apa megmagyarázta nekem, hogy vannak vénák és artériák, amelyek tulajdonképpen tartalmazzák a vért, és a zsidóknak ki kell venniük ezeket az ütőereket, nem szabad vért enniük. Hátról nem lehet kivenni, több van, mint elől. És akkor, hogy a hús kóser legyen, tiszta, rituális, ezeket a vénákat kiveszik, anélkül, hogy a húst megsértenék. Van egy módszerük, és ez igazi mesterség.

Láthatja, apám képes volt megtanulni. Volt két magyar üzlettársa, akik eladták az állatok hátsó részét. Így volt mészárszékünk.

Aztán volt egy kőbányánk Magyarnádason, ahol édesanyám született. A földbirtokból egy kőbánya maradt, ami jó volt építkezésekhez meg sírköveknek. Volt egy cégünk, ahogy ma mondják, egy alkalmazottal, aki megtanulta a mesterséget, köveket készített zsidóknak, románoknak, magyaroknak. Nagyon szorgalmas volt, Sósnek hívták, [bánffy]hunyadi magyar volt. És apa véste a betűket, a héber feliratokat, szemüveg nélkül. Nem voltunk gazdagok, de apám keresett, és minden tőle telhetőt megtett, hogy ne szenvedjünk hiányt.